

Tietoa henkilötietojen käsittelystä *Tubettajat nuorten mielenterveyden vertaistukijoina* -tutkimuksessa

Tubettajat nuorten mielenterveyden vertaistukijoina (TUBEDU) -tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Helsingin yliopisto
Osoite: PL 3 (Fabianinkatu 33), 00014 Helsingin yliopisto

Tutkija: Meri Kulmala

Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:

Nimi: Meri Kulmala
Tiedekunta/osasto/yksikkö: Valtiotieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto
Osoite: PL 4, Vuorikatu 3
00014 Helsingin yliopisto
Puhelinnumero: 050 448 40 57
Sähköpostiosoite: meri.kulmala@helsinki.fi

Vastuullinen tutkija: Meri Kulmala

Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta
tietosuoja@helsinki.fi

Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

TUBEDU-hankkeessa tutkitaan sosiaalisen median merkitystä nuorten mielen hyvinvoinnin vertaistukena. Pää tavoitteena on vahvistaa nuorten mielen hyvinvointia. Suomen Akatemian rahoittama nelivuotinen hanke toteutetaan yhteistyössä Turun, Tampereen ja Helsingin yliopistojen kanssa vuosina 2023–2026. Tutkimuksen yhteistyökumppanina on opiskelijoiden mielenterveyttä edistävä järjestö Nyyti ry. Hankkeen johtaja on professori Katja Joronen Turun yliopistosta. Osahanke WP3 toteutetaan Helsingin yliopistossa ja se keskittyy nuorten omiin kokemuksiin ja näkemyksiin sosiaalisen median merkityksestä ja vertaistukiroolista heidän hyvinvoinnilleen. Tämä osahanke toteutetaan kanssatutkimuksena yhdessä nuorten kanssa. Kanssatutkimuksessa tutkimukseen osallistuviin nuoriin suhtaudutaan oman elämänsä asiantuntijoina ja tutkijan kanssa tasavertaisina tutkimuskumppaneina. Tällöin tutkimuksen lähtökohtana ovat nuorten itsensä määrittämät tutkimuskysymykset, tutkimusprosessille asetetut toiveet ja kaikkien osapuolten intressit huomioon ottava aktiivinen kumppanuus. Kanssatutkijanuoret rekrytoidaan Nyyti ry:n kautta. Lisäksi haastattelemme mielen hyvinvoinnin asiantuntijoita ja nuoria selvittääksemme aiheeseen liittyviä keskeisiä teemoja. Osatutkimuksen vastuullinen johtaja on dosentti Meri Kulmala Helsingin yliopistosta.

Tutkimuksessa kerätään tietoa haastattelujen, työpajojen havainnoinnin sekä kenttämuistiinpanojen avulla. Henkilötietoja tutkimuksessa käsitellään aineiston tuotannon organisointia, aineiston tallennusta ja analysointia varten. Tutkimuksen osallistujista ei kerätä muuta tietoa, kuin mikä on tutkimuksen toteuttamisen kannalta välttämätöntä, ja mihin he ovat suostumuksessa antaneet luvan. Tässä osahankkeessa haastatellaan nuoria, joista osa voi olla alaikäisiä eli alle 18-vuotiaita mutta yli 15-vuotiaita. Aineiston kerää osatutkimuksen tutkijat Anna-Maija Multas ja Meri Kulmala, Nyyti Ry:n yhteyshenkilö, osahankkeessa työskentelevä tutkimusavustaja sekä osahankkeen kanssatutkijat. Hankkeen yhteistyökumppani Nyyti Ry:n kanssa on tehty sopimukset tutkimusyhteistyöstä ja tietojenkäsittelystä osahankkeessa.

Tässä tutkimuksen osahankkeessa nuoret kanssatutkijat eivät omista kerättyä aineistoa eivätkä täten ole tutkimuksen rekisterinpitäjiä. Osahankkeen WP3 rekisterinpitäjä on Helsingin yliopisto, joka omistaa aineiston. Henkilötietoja sisältävää aineistoa ei tulla luovuttamaan konsortion muille osapuolille.

Tutkimus toteutetaan vuosien 2023–2026 aikana.

Mitä tietoa tutkimusaineisto sisältää

Rekisteröidyistä kerätään seuraavia henkilötietoja:

1. Yksilöintitiedot: nimi, allekirjoitus, puhelinnumero ja sähköpostiosoite (tutkimussuostumus ja yhteydenpito tutkimuksen aikana)
2. Muut taustatiedot: ikä ja sukupuoli (nuorten haastatteluissa aineiston analysointia varten)
3. Muut tunnistetiedot: ääni (haastattelutallenteet ja työpajatalenteet) ja videokuva

(työpajatalenteet)

Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Yksilöintitietoja kerätään sekä sähköpostitse (haastattelujen organisointi) että suullisesti (haastattelut). Taustatietoja kerätään suullisesti haastatteluissa.

Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja):

☒ Rotu tai etninen alkuperä. *Tutkimuksessa toteutettavissa haastatteluissa ja työpajoissa voi tulla esille nuorten alkuperään liittyviä asioita. Näitä tietoja käsitellään ainoastaan, jos ne ovat tutkimuskysymysten kannalta relevantteja.*

☒ Poliittiset mielipiteet. *Mikäli näitä tietoja tulee esille tutkimuksessa, ne poistetaan, koska ne eivät ole tässä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyn peruste.*

☒ Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus. *Mikäli näitä tietoja tulee esille tutkimuksessa, ne poistetaan, koska ne eivät ole tässä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyn peruste.*

☐ Ammattiliiton jäsenyys

☐ Geneettiset tiedot

☐ Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten

☒ Terveys. *Tutkimuksessa toteutettavissa haastatteluissa ja työpajoissa voi tulla esille nuorten omaan mielenterveyteen liittyviä asioita. Näitä tietoja käsitellään ainoastaan, jos ne ovat tutkimuskysymysten kannalta relevantteja.*

☒ Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen. *Tutkimuksessa toteutettavissa haastatteluissa ja työpajoissa voi tulla esille nuorten seksuaalisuuteen liittyviä asioita. Näitä tietoja käsitellään ainoastaan, jos ne ovat tutkimuskysymysten kannalta relevantteja.*

Arkaluontoisten tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohtaan (käsittely on tarpeen tieteellisiä tutkimustarkoituksia varten) sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tieteellistä tutkimusta varten tehtävään tietojen käsittelyyn).

☐ Tutkimuksessa käsitellään rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

Rikostuomioita tai rikkomuksia koskevien tietojen käsittely perustuu tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 2 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos niitä

käsitellään tieteellistä tutkimusta varten).

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- ☒ yleistä etua koskeva tehtävä:
 - ☒ tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
 - ☐ tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalain 4 §:n 4 kohta)
- ☐ tutkittavan suostumus
- ☐ rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- ☐ rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritettuna käsittelyyn lainmukaisuuteen.

Tietojen vastaanottajat

Henkilötietoja luovutetaan väliaikaisesti Helsingin yliopiston tutkimusryhmän ulkopuolelle. Tietojen vastaanottajia ovat hankkeen yhteistyökumppani Nyyti Ry sekä vielä nimeämätön haastatteluaineiston litterointipalvelua tarjoava yritys. Nyyti Ry:n kanssa on tehty sopimus tutkimusyhteistyöstä, jossa sovitaan mm. aineiston ja tulosten omistajuudesta ja luottamuksellisuudesta. Tämän sopimuksen mukaan Helsingin yliopisto omistaa aineiston. Helsingin yliopisto ja Nyyti Ry ovat lisäksi solmineet tietojenkäsittelysopimuksen (DPA), joka määrittää sen, että Nyyti Ry ei ole rekisterinpitäjä vaan tietojen käsittelijä. Nyyti Ry käsittelee henkilötietoja tutkimukseen osallistuvien rekrytoinnissa sekä yhteydenpitotarkoituksissa. Sopimukset täyttävät EU:n tietosuojalainsäädännön mukaiset vaatimukset ja periaatteet. Sopimuksessa Nyyti Ry sitoutuu käsittelemään vastaanottamiaan tutkimusaineistoja luottamuksellisesti tavalla, joka turvaa osallistujien yksityisyyden tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Sopimuksen mukaan Nyyti Ry ei saa käyttää alihankkijoita henkilötietojen käsittelyssä eikä luovuttaa henkilötietoja EU:n ulkopuolelle. Tiedot poistetaan Nyyti Ry:n palvelimelta toimeksiannon päätyttyä sopimuksen edellyttämällä tavalla. Tutkimuksessa kerättäviä tietoja käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä luovuteta sopimuksen ulkopuolisille, kolmansille osapuolille. Sopimus toimitetaan sähköisesti nähtäväksi pyydettyäessä. Samanlainen tietojenkäsittelysopimus laaditaan myös vielä nimeämättömän litterointipalvelua tarjoavan yrityksen kanssa. Lisäksi sensitiiviselle aineistolle sopiva CSC SD pilvipalvelu on henkilötietojen käsittelijä, sillä tuotettu aineisto tallennetaan sinne ja sitä käsitellään siellä.

Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle, niitä käsitellään ainoastaan EU:n alueella.

Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

Henkilötietojen suojaus

Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- ☒ käyttäjätunnus ja salasana
- ☒ käytön rekisteröinti/lokitus
- ☐ kulunvalvonta
- ☐ salaus/kryptaus
- ☐ kaksivaiheinen tunnistautuminen
- ☐ muu, mikä:

Manuaalista (esim. paperimuodossa tai muuten aineellisessa muodossa) olevaa aineistoa suojataan seuraavilla tavoilla: Manuaalista aineistoa (esim. kenttämuistiinpanot) säilytetään lukitussa tilassa, johon on pääsy vain Helsingin yliopiston tutkimusryhmän jäsenillä.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- ☐ Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja
- ☒ Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta
- ☐ Aineisto analysoidaan suoria tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Henkilötietojen käsittelyn kesto tässä tutkimuksessa

Tutkimuksessa kerättäviä henkilötietoja käytetään ainoastaan tutkimuskäyttöön. Henkilötietoja käsitellään maksimissaan 10 vuotta hankkeen päättymisen jälkeen seuraavin tarkennuksin. Henkilötietoja (yksilöintitiedot, taustatiedot, muut tunnistetiedot) sisältävä tutkimusaineisto eli haastattelujen ääninauhat tuhotaan hankkeen päättymisen jälkeen (31.8.2026). Hankkeen päättymisen jälkeen säilytettävät tekstilitteraatit eivät sisällä henkilötietoja. Henkilötietoja, eli muita tunnistetietoja (ääni ja kuva) sisältävät videotallenteet säilytetään 10 vuotta hankkeen päättymisen jälkeen.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto hävitetään ☒

Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:

- ☐ ilman suoria tunnistetietoja
- ☐ tunnistetiedoin

☒ Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti:

☒ ilman suoria tunnistetietoja ☒ tunnistetiedoin

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin. Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään rekisteröidyille uusi tietosuojailmoitus, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan rekisteröityjä tutkimusaineistosta.

Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta rekisteröidylle myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

Missä aineistoa säilytetään ja kuinka kauan: Äänitallenteet tuhoetaan hankkeen päätyttyä. Henkilötietoja sisältävä aineisto eli videoaineisto säilytetään Helsingin yliopiston arkaluonteisen aineiston säilytykseen tarkoitettussa CSC SD -pilvipalvelussa 10 vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Tämä videoaineisto säilytetään tunnistetiedoin (videokuva ja ääni), koska tunnistetietojen poistaminen voi olla mahdotonta. Tekstilitteraatit säilytetään ilman suoria tunnistetietoja. Tekstilitteraattien säilytysaikaa on mahdotonta arvioida tässä vaiheessa, sillä tämän tutkimuksen tulokset voivat luoda uusia tutkimusaloitteita. Tämän aineiston arkistoinnin tarvetta arvioidaan 10 vuoden välein. Tutkimuksen metatiedot arkistoidaan Fairdata.fi-sivustolle (Etsin-järjestelmän kautta).

Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu yhteyshenkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy omiin tietoihin
- oikaista tietojaan
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa omien tietojensa käsittelyä
- siirtää tiedot rekisterinpitäjältä toiselle
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi